

พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

Thai tourists' behavior and satisfaction with Bangnoi floating market in Samutsongkram Province

พชราวลี พิเสฏฐศลาศัย¹ และแสงแข บุญศิริ²

¹โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ(การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ(การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

E-mail : gano689731@hotmail.com, E-mail : sangkae@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงครามครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว 3) ศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) ศึกษาแนวทางพัฒนาตลาดน้ำบางน้อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าบุคคลที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวด้วยคือ สามเณรหรือภรรยา การเดินทางมาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อยมีค่าใช้จ่ายประมาณไม่เกิน 1,000 บาท/วัน มาเที่ยวเพราะชมวิถีชีวิตริมคลอง จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวด้วย 2-5 คน และมาในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ มีความสนใจภูมิทัศน์หรือบรรยากาศ รู้จักตลาดน้ำบางน้อยจากญาติหรือ

เพื่อนแนะนำ 2) ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านสถานที่ ด้านสินค้า ด้านการบริการ และด้านการอำนวยความสะดวก 3) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน สถานภาพการสมรส และภูมิลำเนาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) แนวทางพัฒนาตลาดน้ำบางน้อยมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าอาวาสวัดเกาะแก้ว เพราะตลาดน้ำอยู่ในพื้นที่ของวัด ความร่วมมือของคนในชุมชน ความร่วมมือของพ่อค้าแม่ค้า ผู้ผลิตสินค้าและบริการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำบางน้อย และความร่วมมือของทางเทศบาลในการอำนวยความสะดวกต่างๆ จึงต้องมีการประสานงานและสร้างความเข้าใจ โดยต้องยึดแนวทางการพัฒนาที่เป็นแนวทางเดียวกัน คือ ตลาดน้ำที่คงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เพื่อการพัฒนาที่ถูกต้องและเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: พฤติกรรม, ความพึงพอใจ, นักท่องเที่ยวชาวไทย, ตลาดน้ำบางน้อย, จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

The research entitled Thai tourists' behaviour and satisfaction with Bangnoi floating market in Samut Songkram province aims to: 1) study Thai tourists' behaviour when they visit Bangnoi floating market; 2) study the tourists' level of satisfaction with the market; 3) compare the tourists' level of satisfaction based on selected personal factors and 4) propose some guidelines to develop the floating market. A questionnaire was used to collect data from a sample of 400 Thai tourists visiting Bangnoi floating market. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA and content analysis.

The research results show: 1) with regard to behaviour, most tourists were accompanied by their spouse. They spent no more than 1,000 baht per visit to see canal people's life style. There were about 2-5 members in a group and most were interested in scenery and atmosphere of the market. These tourists generally visited the market on weekends. They learned about the market from their relatives and friends. 2) Overall level of Thai tourists' satisfaction with Bangnoi market was at a moderate level, which was the same for individual aspects of location, products, services, and facilities. 3) Thai tourists who were different in gender, age, educational level, career, monthly income, marital status and birthplace were significantly different at a level of 0.05 in their satisfaction with the market. 4) In order to develop the floating market cooperation between the market landlord, Kaokaew temple, represented by the abbot and people in community is recommended. Those in community include merchants, products producers, service providers, municipality council and others who are involved. In addition, the floating market in cooperation with the municipality council should provide impressive services of facilities. All sectors, therefore, must cooperate and create understanding of all concerned through the belief in 'the floating market that

maintains its traditional ways of living for appropriate and sustainable development.

Keyword: behavior, satisfaction, Thai tourists, Bangnoi floating market, Samut Songkram province

1. บทนำ

ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเรานั้นมีความผูกพันกับสายน้ำมาตั้งแต่อดีตกาล เพราะในสมัยก่อนนั้นถนนหนทางยังไม่ทั่วถึงอย่างเช่นทุกวันนี้ คนไทยสมัยนั้นจึงพยายามอาศัยอยู่ใกล้แหล่งน้ำ และใช้เส้นทางน้ำในการเดินทางสัญจรไปมา โดยใช้เรือเป็นพาหนะ และเช่นกันแหล่งรวมสินค้าหรือตลาดสำหรับจับจ่ายซื้อของสำหรับคนไทยในอดีตนั้น ก็ต้องเป็นสถานที่ที่สามารถเดินทางไปทางน้ำได้โดยสะดวกจึงเกิดเป็นตลาดน้ำขึ้น ตลาดน้ำยังมีจุดเด่นของตลาดชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเจาะจงด้วยความมีเสน่ห์ วิถีชีวิต ความเป็นมิตรไมตรีกับผู้คน ประชาชนในชุมชนมีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมทั้งสังคมในการรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นอย่างมั่นคงและแน่วแน่ จะเห็นได้ว่าตลาดน้ำมีบทบาทสำคัญต่อผู้คนในชุมชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการกระจายรายได้ การสร้างงานสร้างอาชีพ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการช่วยกันบริหารตลาด อย่างไรก็ตามทุกตลาดนั้นก็ยิ่งแฝงไปด้วยกลิ่นอายของความเป็นวิถีชีวิตในสมัยก่อนที่ยังสืบทอดต่อกันมา ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้าแม่ค้าดั้งเดิมในตลาด หรือจะเป็นคนรุ่นใหม่ ที่หันมาขายของร่วมสมัยต่างๆ ภายในตลาดนั้นล้วนแต่ช่วยกันอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมเอาไว้ทั้งนั้น เพียงแค่จะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม และอาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัย แต่ก็ยังเป็นอีกทางที่ช่วยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศอีกทางหนึ่ง โดยใช้สิ่งที่เป็นวิถีชีวิตของเรามาแนะนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ชุมชนปากคลองบางน้อยหรือบางน้อยนอกเป็นตลาดชุมชนริมน้ำเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งอยู่บริเวณจุดตัดของแม่น้ำแม่กลองกับคลองบางน้อยในอดีต ชุมชนนี้เป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของโครงการขุดน้ำแม่กลอง-ท่าจีน ตลาดนัดที่คลองบางน้อยเคยเป็นนัดที่คึกคักมาก

มีเรือมาติดน้ำที่หลายร้อยลำตั้งแต่หน้าวัดเกาะแก้วเรือไปตามคลองจนถึงวัดไทร โดยบริเวณด้านหน้าวัดเกาะแก้วเป็นน้ำตื้นน้ำตื้นที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนด้านในคลองเป็นน้ำตื้นกับข้าวและสินค้าทั่วไป พ่อค้าแม่ค้าที่มาค้าขายน้อยนอกจากจะเป็นชาวสวนในละแวกนั้น เช่น ดำเนินสะดวก ดอนมะโนรา ท่าคา ก็ยังมาจากถิ่นอื่นด้วย เช่น ราชบุรี นครปฐม อุทัย ปทุมธานี สุพรรณบุรี และกรุงเทพฯ แต่ละถิ่นก็นำผลิตผลในท้องถิ่นของตนมาขายหรือแลกเปลี่ยนกัน (เพียรกานต์ วงศ์วานิชย์ศิลป์, 2551: แผ่นพับ)

เมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา ชุมชนบางน้อยนอกได้เปลี่ยนสภาพจากย่านการค้าทางน้ำที่จอแจ เป็นเพียงชุมชนอยู่อาศัยที่เงียบสงบ ซึ่งเป็นผลจากการก่อสร้างถนนที่ทำให้ความเจริญย้ายจากลำคลองสู่ริมถนนตั้งแต่นั้นมา แต่ชุมชนแห่งนี้ก็ยังรักษาเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนริมน้ำดั้งเดิมไว้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน สถาปัตยกรรม วิถีชีวิต ตลอดจนสภาพแวดล้อมคลองและสวนผลไม้ที่อุดมสมบูรณ์ จนกระทั่งปัจจุบันได้มีการรวมตัวของคนในชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ริมคลองบางน้อย เปิดตลาดน้ำขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งเพื่ออนุรักษ์ตลาดชุมชนให้เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์อย่างยั่งยืน เพราะนักท่องเที่ยวมีความนิยมมาเที่ยวตลาดน้ำ ดังนั้นตลาดน้ำบางน้อยจึงมีการพัฒนาเข้าสู่ตลาดท่องเที่ยวเนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม ซึ่งการค้าขายในรูปแบบของตลาดน้ำนั้น ยังคงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับท้องถิ่น ตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคคลที่มีบ้านเรือนและเรือกสวนไร่นาตามริมแม่น้ำลำคลอง ได้นำผลิตผลทางการเกษตรตลอดจนงานหัตถกรรมพื้นบ้านออกมาจำหน่าย เป็นการช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้แก่คนในชุมชนอีกทางหนึ่ง แต่ถึงอย่างไรนั้นการเปิดตลาดน้ำในปัจจุบันก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการตลาดชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ตลาดชุมชนสามารถอยู่รอดได้

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ์ตั้งเข็มชะ (บ้านไผ่พันใบ) ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดแห่งหนึ่ง พิพิธภัณฑ์จะแสดงวัตถุโบราณนานาชนิด ส่วนมากเป็น

เครื่องปั้นดินเผาที่ใช้ในครัวเรือนสมัยโบราณ ไว้ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้เข้าชม และเป็นผู้ทำธุรกิจขายของที่ระลึกอยู่ที่ตลาดน้ำบางน้อยด้วย จึงสนใจศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อยเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาตลาดน้ำบางน้อย ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ช่วยปรับปรุงแก้ไข และทำให้ตลาดน้ำบางน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ให้สืบเนื่องไปยังคนรุ่นหลัง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัย พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

จันทร์สุดา ว่องทวีทรัพย์ดี (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก 1 แหล่ง ได้แก่ องค์พระปฐมเจดีย์

และอยู่ในระดับปานกลาง 5 แห่ง คือ ตลาดน้ำดอนหวาย พุทธมณฑล ตลาดน้ำวัดลำพญา พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย และสวนป่าสมุนไพรวัดปลักไม้ลาย นักท่องเที่ยวที่มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย ระดับการศึกษาและรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 [2]

เบญจพร ทองไชย (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจการ ท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท และภูมิลำเนาอาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานคร เหตุจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และทางศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับพอใจมาก นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะมาซ้ำและจะบอกต่อบุคคลอื่นให้มาเที่ยวแน่นอน [4]

พัชรา ลากลิ้อชัย (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวกและตลาดน้ำท่าคาแตกต่างกัน โดยระดับความพึงพอใจต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคาสูงกว่าระดับความพึงพอใจต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และให้ความสำคัญกับสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในตลาดน้ำมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ พาหนะ ที่ใช้ในการเดินทางที่แตกต่างกัน ส่วนการรับรู้ข่าวสารจากนิตยสาร วารสาร บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาด

น้ำท่าคา ได้แก่ อายุที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ที่มีอายุน้อยจะมีความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก การรับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้านและความคาดหวังต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความพึงพอใจ [5]

เพ็ชรกานต์ วงศ์วานิชย์ศิลป์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชุมชนริมน้ำที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ทางด้านสุนทรียภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากพัฒนาการของพื้นที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เมื่อวิถีชีวิตเดิมที่เคยอยู่ร่วมกับน้ำเปลี่ยนไปเป็นการตั้งถิ่นฐานบนบกที่มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ส่งผลให้บทบาทและความสำคัญของชุมชนริมน้ำลดน้อยลง ความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน ก่อให้เกิดผลกระทบและเกิดภาวะความเสี่ยงต่อการเสื่อมสลายของความเป็นชุมชนริมน้ำ นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนแห่งนี้มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรสงคราม แนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อยที่เสนอแนะ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในการจัดการกับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยเน้นความเป็นตัวตนของท้องถิ่น ประกอบด้วย การใช้ที่ดินที่เหมาะสม การอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบของชุมชนริมน้ำ การรักษาสภาพแวดล้อมของคลองและภูมิทัศน์ชุมชน การจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวรวมทั้งการส่งเสริมความรู้ในการอนุรักษ์ชุมชนแก่ประชาชนในท้องถิ่น [6]

สมภารณ์ คงเจริญกาย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ามาท่องเที่ยวรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากการแนะนำของญาติและเพื่อน จะเข้ามาท่องเที่ยวเฉลี่ยอยู่ที่จำนวน 2-4 ครั้ง ในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยรถยนต์ส่วนตัว และผู้เข้ามาท่องเที่ยวมักจะใช้จ่ายซื้อของเบ็ดเตล็ดเฉลี่ยไม่เกิน 1,000 บาท ลักษณะการท่องเที่ยวตามสถานที่เป็นการเดินเท้า มุ่งเน้นความสนใจด้านโบราณสถาน ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่

สามารถดึงดูกลุ่มผู้เข้ามาท่องเที่ยวคือ การจัดงานมรดกโลก โดยรับทราบข้อมูลจากวารสารการท่องเที่ยว และผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่จะกลับมาเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีกครั้ง ในด้านสถานที่ การอำนวยความสะดวก และการบริการ ส่วนใหญ่ผู้เข้ามาท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้เกิดระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ส่วนพฤติกรรมความถี่ในการเข้ามาท่องเที่ยว การเดินทาง ลักษณะค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายที่ใช้ และการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งที่ต่างกัน ทำให้ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน และสำหรับปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมของผู้เข้ามาท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กัน [7]

สายทิพย์ บัวเผือก (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25-34 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท สำหรับพฤติกรรมในการมาท่องเที่ยว คือ ส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถยนต์ โดยนิยมมากับเพื่อน และจะมาในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ในด้านความพึงพอใจสูงสุดของนักท่องเที่ยวชาวไทย คือ แหล่งสินค้าพื้นเมืองที่ระลึก และแนวโน้มพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยคืออาจจะกลับมาเที่ยวอีก [8]

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม การดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม ปี พ.ศ. 2551 ตลอดทั้งปี มีนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 454,556 คน (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2552) และกลุ่มที่ 2 ได้แก่

กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการบริหารตลาด ผู้ผลิตสินค้าและบริการ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำบางน้อย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) กำหนดขนาดตัวอย่างโดยตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane; อ้างถึงในวิชิต อุ่อ่น, 2548: 106) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% มีค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการบริหารตลาด ผู้ผลิตสินค้าและบริการ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำบางน้อย ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้ตัวแทนกลุ่มจำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและแนวคำถามใช้ในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในการมาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอนที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบมีส่วนร่วม คือ การประชุมระดมสมอง (brainstorming) เชิญผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาตลาดน้ำ และนำผลการวิจัยของคำถามวิจัย ที่ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย เสนอผลให้กับที่ประชุมกลุ่มย่อย (focus group)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อยโดยใช้การทดสอบที (t-test) สำหรับตัวแปร เพศ

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) สำหรับตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส และภูมิลำเนา หากพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

5. การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อคำถาม การสรุปและการจำแนกประเด็นข้อมูลจากการประชุมระดมสมอง (brainstorming) เพื่อให้ได้ข้อสรุปรวมถึงแนวทางการพัฒนา นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

5. ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงทั้งหมด 400 คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 มีอายุระหว่าง 20–30 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 มีรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 มีสถานภาพสมรส จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.25 และมีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง (ที่ไม่ใช่กรุงเทพมหานคร) จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00

ด้านพฤติกรรมในการท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย พบว่า ส่วนใหญ่บุคคลที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวกับนักท่องเที่ยว คือ สามีหรือภรรยา รองลงมาคือ เพื่อน ในการเดินทางมาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อยนักท่องเที่ยวใช้จ่ายประมาณ ไม่เกิน 1,000 บาท รองลงมาคือ 1,001 – 5,000 บาท สาเหตุในการมาเที่ยวตลาดน้ำบางน้อยของนักท่องเที่ยวเพราะชมวิถีชีวิตริมคลอง รองลงมาคือ พักผ่อนหย่อนใจ จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวด้วยคือ 2-5 คน รองลงมาคือ เป็นหมู่คณะ นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ รองลงมาคือ วันหยุดนักขัตฤกษ์

นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจภูมิทัศน์หรือบรรยากาศ รองลงมาคือ ร้านค้า นักท่องเที่ยวรู้จักตลาดน้ำบางน้อยจากญาติหรือเพื่อน แนะนำ รองลงมาคือ ข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์

ด้านระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในบรรยากาศร่มรื่น ปลอดภัย รองลงมาคือ มีวิหารหลวงพ่อก 3 องค์ สำหรับทำบุญไหว้พระ และพึงพอใจเรื่องความสะดวกในการเดินทางเข้า-ออกตลาดน้ำบางน้อยน้อยที่สุด ด้านสินค้า ส่วนใหญ่พึงพอใจในคุณภาพของอาหารคาว-หวาน รองลงมาคือ ราคาในการจำหน่ายอาหารคาว-หวาน และความหลากหลายของสินค้า พึงพอใจน้อยที่สุด ด้านการบริการ ส่วนใหญ่ พึงพอใจที่มีบริการนั่งเรือฟรี ไปไหว้พระวัดไทร โดยการบริการของผู้ขายอาหาร รองลงมาคือ การบริการของผู้ขายอาหาร และการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร พึงพอใจน้อยที่สุด ด้านการอำนวยความสะดวก ส่วนใหญ่พึงพอใจที่มีสถานที่จอดรถเพียงพอ รองลงมาคือ จำนวนร้านจำหน่ายอาหารที่เพียงพอ และการจัดห้องน้ำไว้บริการ พึงพอใจน้อยที่สุด

ด้านการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส และภูมิลำเนาต่างกันมีความพึงพอใจต่อตลาดน้ำบางน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของตลาดน้ำบางน้อยของนักท่องเที่ยว คือ ควรขยายทางเข้า-ออก ให้สะดวกมากขึ้น จำนวน 35 คน ควรเพิ่มห้องน้ำให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวน 28 คน ควรมีสินค้าให้หลากหลาย จำนวน 20 คน ตลาดควรเปิดให้บริการในเวลาหัวค่ำ จำนวน 16 คน และ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น จำนวน 5 คน

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการบริหารตลาด ผู้ผลิตสินค้าและบริการ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำบางน้อย จำนวน 8 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาตลาดน้ำ ได้ผลการวิจัยดังนี้

เรื่องการขยายทางเข้า-ออก พบว่า เนื่องจากตลาดน้ำบางน้อยตั้งอยู่ในที่วัดเกาะแก้ว เพราะฉะนั้นต้องอาศัยความยินยอม

จากเจ้าอาวาสวัดเป็นหลัก เพราะในปัจจุบันเจ้าอาวาสไม่ยินยอมให้ขายทางเข้า-ออก แต่พอทางเทศบาลได้เข้าไปคุย เจ้าอาวาสวัดจึงบอกให้ออกแบบทางเข้ามาให้ดูก่อน ถึงจะตัดสินใจว่าอนุญาตหรือไม่อีกครั้งหนึ่ง ตอนนี้ทางเทศบาลจึงประสานไปกับทางช่างให้ออกแบบทางเข้ามาให้เจ้าอาวาสดู ซึ่งกำลังดำเนินการตรงนี้อยู่ ส่วนงบประมาณการก่อสร้างทางจังหวัดจะช่วยในส่วนนี้ คาดว่าถ้าเจ้าอาวาสยินยอมทางเทศบาลก็จะดำเนินการทันที

เรื่องการเพิ่มห้องน้ำให้อยู่ในสัดส่วนของตลาดน้ำ พบว่าเนื่องจากข้อจำกัดอยู่ที่ว่าเป็นที่ของวัด จึงยากที่จะสร้างห้องน้ำขึ้นมาใหม่ให้อยู่ในสัดส่วนของตลาดน้ำ แต่จะแก้ปัญหาก็คือต้องอาศัยความร่วมมือของชาวบ้าน ชาวบ้านต้องเปิดให้บริการห้องน้ำในบ้านของตนให้แก่นักท่องเที่ยว และจะต้องจัดให้เป็นสัดส่วนให้เกิดความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว และความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของเจ้าของบ้านด้วย อาจจะทำป้ายบอกว่ามีห้องน้ำบริการ และก็เก็บค่าบริการนักท่องเที่ยวตามความเหมาะสม

เรื่องควรเพิ่มสินค้าให้หลากหลาย พบว่า เนื่องจากความจำกัดของพื้นที่ และต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ซึ่งตลาดน้ำบางน้อยจะเน้นความเป็นวิถีชีวิตชาวบ้านแบบดั้งเดิม จึงจะแนะนำให้แนะนำชาวบ้านให้นำสินค้าที่มีอยู่มาต่อยอดให้สินค้ามีความหลากหลายขึ้น เรื่องของการมาขายเพิ่มหรือขายเยอะก็ต้องขอความร่วมมือจากพ่อค้าแม่ค้าด้วย เพราะสิ่งนี้จะต้องเดินควบคู่กันไป ถ้ามีนักท่องเที่ยวเยอะ สินค้าก็จะหลากหลายเอง เพราะต้องอาศัยความมั่นใจ ความเชื่อมั่นในตลาด พ่อค้าแม่ค้าถึงอยากลงทุน

เรื่องควรเปิดให้บริการจนถึงช่วงหัวค่ำ พบว่า เนื่องจากตลาดน้ำบางน้อยเป็นตลาดเช้า เปิดตั้งแต่ 9.00 น. -16.00 น. เพราะหลังจากนั้น ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะไปเที่ยวต่อที่ตลาดน้ำอัมพวา จึงทำให้ตลาดน้ำบางน้อยไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวในช่วงเวลานั้นแล้ว เพราะฉะนั้นจะต้องดูจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวอย่างสม่ำเสมอด้วย ว่าคุ้มกับการที่พ่อค้าแม่ค้าจะต้องขายสินค้ากันต่อไปเพื่ออยู่นักท่องเที่ยวไว้เปล่า ถ้านักท่องเที่ยวยังคงน้อยที่จะเที่ยวต่อในช่วงหัวค่ำ ทางกลุ่มผู้มีส่วนรวมก็คิดว่า ช่วงเวลาเดิมน่าจะเหมาะสมดีแล้ว แต่ถ้ามีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวตั้งแต่ช่วงเย็นมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทางผู้มีส่วนรวมก็จะช่วยกันหาวิธีในการเตรียมพ่อค้าแม่ค้าและ

สินค้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่อไป และทางเทศบาลจะเปิดไฟให้สว่างทั้งบริเวณร้านค้าและลานจอดรถเพื่อบริการตรงนี้ด้วย

เรื่องการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น พบว่า ทางเทศบาลจะทำการประชาสัมพันธ์ โดยการทำป้ายประชาสัมพันธ์ใหม่ให้ชัดเจนและมากขึ้น แล้วจะบอกเพิ่มถึงระยะทางว่าอีกกี่กิโลเมตรจะถึงตลาดน้ำลงไปบนป้ายด้วย และติดยังจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ในส่วนของทางสี่แยกจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตลาดน้ำทางวิทยุกระจายเสียงของเทศบาลอยู่แล้ว แต่จะเพิ่มเติมไปยังวิทยุกระจายเสียงของจังหวัดสมุทรสงครามให้มากขึ้นด้วย และสื่อทีวีที่มำถ่ายทอดรายการต่างๆ รวมไปถึงหนังสือ นิตยสาร การท่องเที่ยวต่างๆ และในวันที่ 1-2 พฤษภาคม 2553 ที่ผ่านมา ทางเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และคณะผู้ว่าราชการจังหวัดได้จัดงานเทศกาลกินกุ้งขึ้น เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวที่ตลาดน้ำบางน้อยมากขึ้น และจะเปิดตลาดน้ำในวันนักขัตฤกษ์อย่างต่อเนื่อง

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม นำมาสรุป และอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านพฤติกรรมในการท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย ส่วนใหญ่บุคคลที่ร่วมเดินทางมาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว คือ สามีหรือภรรยา ในการมาเที่ยวมีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 1,000 บาท มาเที่ยวเพราะชมวิถีชีวิตริมคลอง มีสมาชิกที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวด้วยกัน 2-5 คน มาเที่ยวในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ มีความสนใจภูมิทัศน์หรือบรรยากาศ และนักท่องเที่ยวรู้จักตลาดน้ำบางน้อยจากญาติหรือเพื่อนแนะนำ เนื่องจากตลาดน้ำบางน้อยเป็นตลาดเล็ก เหมาะกับการที่จะพาครอบครัวมาท่องเที่ยว สินค้าที่มีจำหน่ายล้วนเป็นสินค้าที่ผลิตได้เองในชุมชนจึงมีราคาที่ไม่แพง โดยสิ่งที่ตลาดน้ำบางน้อยแตกต่างจากตลาดอื่น คือ ดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเอาไว้ มีบรรยากาศที่เป็นกันเองแบบชนบทดั้งเดิม วันเสาร์และอาทิตย์ เป็นวันหยุด มีนักท่องเที่ยวสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด โดยการประชาสัมพันธ์ของตลาดน้ำบางน้อยยังเป็นการบอกแบบปากต่อปากซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร ทองไชย (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจการ ท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผล การศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะ มาซ้ำและจะบอกต่อบุคคลอื่นให้มาเที่ยวแน่นอน สอดคล้องกับ งานวิจัยของสมภรณ์ คงเจริญกาย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยว ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ามาท่องเที่ยวรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากการแนะนำของญาติและเพื่อน จะเข้ามาท่องเที่ยวเฉลี่ยอยู่ที่จำนวน 2-4 ครั้ง ในช่วงวันเสาร์ และวันอาทิตย์ โดยรถยนต์ส่วนตัว และผู้เข้ามาท่องเที่ยวมักจะ ใช้จ่ายซื้อของเบ็ดเตล็ดเฉลี่ยไม่เกิน 1,000 บาท ส่วนการจัด กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดกลุ่มผู้เข้ามา ท่องเที่ยวคือ การจัดงานมรดกโลก โดยรับทราบข้อมูลจาก วารสารการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายทิพย์ บัวเผือก (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความ พึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมในการมา ท่องเที่ยว คือ ส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถยนต์ โดยนิยมมากับ เพื่อน และจะมาในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ในด้านความพึง พื่อใจสูงสุดของนักท่องเที่ยวชาวไทย คือ แหล่งสินค้าพื้นเมือง ที่ระลึก และแนวโน้มพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยคือ อาจจะกลับมาเที่ยวอีก

ด้านระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำ บางน้อย ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในบรรยากาศ ร่มรื่น ปลอดภัย มีความพึงพอใจในคุณภาพของอาหารคาว- หวาน มีความพึงพอใจที่มีบริการนั่งเรือฟรี ไปไหว้พระวัด ไทร และมีความพึงพอใจที่มีสถานที่จอดรถเพียงพอ เนื่องจากตลาด น้ำบางน้อยตั้งในพื้นที่บริเวณวัด การบริหารจัดการบางอย่าง ต้องใช้การตัดสินใจของหลายฝ่ายจึงเป็นข้อจำกัดในการ ดำเนินงานในบางส่วน โดยเฉพาะเรื่องสถานที่ จึงทำให้โดย ภาพรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อตลาดบางน้อย อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวรรณ จันท (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาด

บางแสน จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาด บางแสน และความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง [1] และ สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์สุดา ว่องทวีทรัพย์ดี (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อ แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวจังหวัด นครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยก เป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการ และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

ด้านการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส และภูมิลำเนาต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อ ตลาดน้ำบางน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้มีทัศนคติที่มีต่อตลาดน้ำบางน้อยมีความแตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา ลากลือชัย (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการ จัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และ ตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัย ที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการ การท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ พาหนะ ที่ใช้ในการเดินทางที่ แตกต่างกัน ส่วนการรับรู้ข่าวสารจากนิตยสาร วารสาร บุคคล ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำท่าคา ได้แก่ อายุที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ที่มีอายุน้อยจะมีความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก การ รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และความคาดหวังต่อการจัดการ การท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับความพึงพอใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอไลน์ (Ealine, 1984: 30-40) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อนันทนาการ และสวนสาธารณะของเอกชน

ในนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจในการบริการ การนัดหมายการ และสภาพสวนสาธารณะ ประชาชนที่เป็นเพศหญิงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านสภาพพื้นที่ และการนัดหมายการ รองลงมาข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา ส่วนความคิดเห็นทั่วไป ควรปรับปรุงพัฒนาด้านผู้ให้บริการ การรักษาความปลอดภัย และเรื่องอำนวยความสะดวกให้ทันสมัยมากกว่าที่เป็นอยู่ [10]

แนวทางการพัฒนาตลาดน้ำบางน้อยมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างเจ้าของพื้นที่ตลาดน้ำ คือ วัดเกาะแก้ว ซึ่งเจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแล เพราะตลาดน้ำอยู่ในพื้นที่ของวัด ความร่วมมือของคนในชุมชน ก็คือพ่อค้าแม่ค้า ผู้ผลิตสินค้าและบริการ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำบางน้อย ตลอดจนการบริการที่ประทับใจ และความร่วมมือของทางเทศบาลอีกทั้งการอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นในสามส่วนใหญ่ๆ ต้องมีการประสานงานและสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน โดยต้องยึดแนวทางการพัฒนาที่เป็นแนวทางเดียวกัน คือ ตลาดน้ำที่คงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เพื่อการพัฒนาที่ถูกต้องและเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา กลับดี (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: ศึกษาเฉพาะกรณีการล่องเรือที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า สภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตลาดริมน้ำดอนหวายมีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาเป็นแหล่งจำหน่ายอาหารและสินค้าทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (วิถีชีวิต) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ตามลำดับ รูปแบบขององค์กรในการจัดการพบว่าชุมชนสามารถจัดการได้อยู่ในระดับสูง เพราะมีการรวมตัวกันเพื่อจัดระเบียบการท่องเที่ยวในรูปของคณะกรรมการ และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้ความเห็นในการจัดการท่องเที่ยว ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว [9] สอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิ ลิศนันท์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟู

ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา มีสภาพแวดล้อมและชุมชนริมน้ำที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมีแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน โดยปรับปรุงและอนุรักษ์ทางกายภาพของอาคาร ภูมิทัศน์ริมน้ำ องค์กรประกอบทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม รวมทั้งฟื้นฟูทางสังคม เศรษฐกิจ โดยส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว [3] และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรกานต์ วงศ์วานิชย์ศิลป์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชุมชนริมน้ำที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ทางด้านสุนทรียภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากพัฒนาการของพื้นที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมานอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนแห่งนี้มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรสงคราม แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อยที่เสนอแนะ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในการจัดการกับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนโดยเน้นความเป็นตัวตนของท้องถิ่น ประกอบด้วยการใช้ที่ดินที่เหมาะสม การอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมและองค์กรประกอบของชุมชนริมคลอง การรักษาสภาพแวดล้อมของคลองและภูมิทัศน์ชุมชน การจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวรวมทั้งการส่งเสริมความรู้ในการอนุรักษ์ชุมชนแก่ประชาชนในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของคนในชุมชน ในการพัฒนาตลาดน้ำบางน้อย เนื่องจากตลาดน้ำเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนหากคนในชุมชนมีบทบาทน้อยหรือไม่มีส่วนร่วมนั้น การที่จะดำเนินการใดๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตลาดน้ำ อาจไม่ได้ตรงกับความต้องการของชุมชนที่แท้จริง

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] กิตติวรรณ จันทร. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก, 2545. .
- [2] จันทรสุดา ว่องทวีทรัพย์ดี. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2550
- [3] นิธิ ลิศนันท์. แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนเมือง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- [4] เบญจพร ทองไชย. พฤติกรรมและความพึงพอใจการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- [5] พัชรา ลากลือชัย. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- [6] เพ็ญกานต์ วงศ์วานิชย์ศิลป์. แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- [7] สมภรณ์ คงเจริญกาย. พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2548.
- [8] สายทิพย์ บัวเผือก. พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ, 2550.
- [9] สุพัตรา กลับดี. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะกรณี การล่องเรือ ที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2545.
- [10] Ealine, Ruth. "Satisfaction of Tourist in Private Park and Recreation in New York." Dissertation Abstracts International. (April 1984): 30-40.

